

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi
poli in velja za celo leto 3 gld., za pol
leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Štev. 16. V Mariboru 20. avgusta 1875. Letnik III.

Podporniki in nasprotniki slovenske šolske literature.

Dasi je naša šolska literatura še majhna, dasi je še le perve kali dobro pognala in uterdila, vendar uže moremo terditi, da imamo uže svojo šolsko literaturo. Naše šolsko slovstvo ni ogromno, ni veliko še, tega ne moremo reči; ali vendar ima zastopane uže skoro vse nauke ljudskih in srednjih šol. Le poglejmo in razložimo vse bolj na tanko. Za narodne šole imamo dvoje slovenskih beril (sicer malo), dvoje slovenskih slovníc, eno slovensko spisje, mnogo in različnih dr. Močnikovih računíc, 1 malo fiziko in 1 prirodopis (Netolička-Lapajne), 1 geometrijo (Lapajne), 1 telovadsko knjižico (Zima). S temi knjižicami, ki so vse namenjene narodnim šolam in nekatere po visoki vladi uže odobrene, zastopani so skoro vsi predmeti nove ljudske šole. Le za zemljepisje in zgodovino nimamo še potrebnega navoda, potrebne knjižice. Pa tudi te bode prihodnost na svitlo spravila. Izmed naštetih knjig so nekatere za sedanjí čas dovolj dobre, tako n. pr. Praprotnikova slovnica in spisje njegovo (tudi slovnica iz c. kr. zaloge se dá z vspehom rabiti); Močnikove računice so celó izvrstne; izmed Lapajnetovih prestav bode Netoličkov „Mali prirodopis“ vsem slovenskim učiteljem in učencem prav všeč. Slovenskih knjig za srednje šole ne bom našteval, ker so učiteljem, ki se kaj izobražujejo, uže tako znane. Toda naš namen danes ni razlagovati naše slovstvo, ampak kazati samo na podpornike in nasprotnike njegove. Velik podpornik našega slovstva je 1. vsak pisatelj sam, ker on piše večjidel le iz ljubezni do predmeta in domovine svoje; njegov trud se mu redko, redko plača, malokdaj nekoliko odškoduje, največkrat ne dobi za svoje večletno, večmesečno delo ničesar. Še večji podpornik pak je oni slovenski pisatelj, ki za svoje delo založnika ne dobi in ki radi tega sam delo

založi, ki dá svoj (?) kapital, večkrat svoj mali, in celó prav mali kapital na jako nizke obresti, ali ki je celó v nevarnosti, da se mu naloženi kapital niti povernil ne bo. Težko je to podvzetje, in vendar ga je že marsikateri slovenski pisatelj poskusil. — Naše slovensko slovstvo nam podpirajo razni drugi založniki, bukvarji in tiskarji. Ti pa vendar ne pridejo nikoli, ali vsaj redkokdaj v take zadrege. Bukvarji so trgovci, ti uže znajo svojo blago v denar preobrniti, in ako je pri eni knjigi manjši, je pa pri drugi večji dobiček. Tiskarja naposled knjiga nikoli tako drago ne stane; vendar se morejo tudi založniki med prve pospešitelje literature prištevati. — Tako zeló pa ne moremo zadovoljni biti s slovensko inteligenco, in v zadevi šolske literature s slovenskimi učitelji srednjih in ljudskih šol.

Slovenski pisatelji in založniki slovenskih knjig bodo nam znali povedati, da jim sem ter tje preti zguba gledé založenih del. Ali torej nihče slovenskih bukev ne kupuje in ne razširja? O pač, in sicer največ navadni učitelji, ki mirno na deželi delujejo brez hrupa in vrišča, namreč taki možje, ki ne iščejo javne časti in slave. Drugi sloveči učitelji in razni domoljubi so pa v obziru podpore domačega slovstva največkrat podobni onim zanikernim učiteljem, kateri še imena „učitelj“ vredni niso, kajti oboji ne storé v tej stvari ničesar. —

Zeló slabi podporniki slovenske šolske literature so tisti učitelji, ki kupujejo in nasvetujejo za okrajne učiteljske bukvarnice in za šolarske knjižnice samo nemške knjige. Ne vemo pač, ali ti učitelji mislijo, da v teh bukvarnicah slovenskih knjig biti ne sme, ali dobrih slovenskih knjig ne poznajo, ali pa se jim vsaka nemška „brošura“ boljša dozdeva od katerekoli slovenske knjige. Jako slabi podporniki naše šolske literature z malo izjemo so naši sedanji c. kr. okrajni in deželni šolski nadzorniki, tudi c. kr. založba šolskih knjig se v tej reči nam Slovencem nasproti več ne odlikuje. —

Bivši šolski nadzornik dr. Močnik se je bil potrudil, da smo bili dobili pred 15. leti „prvo“ in „drugo“ berilo, a od takrat ga ni več nadzornika, da bi pospeševal izdajo „tretjega“ in „četertega“ berila. Kaj storé za pomnoženje naše šolske literature deželni nadzorniki dr. Gobanc, Pirker, Rožek? Tudi primorski deželni nadzornik ni morebiti v tej reči še odločne besede pri ministerstvu založil? Pa pustimo gg. c. kr. nadzornike, katerim so morebiti tudi roke zavezane, in oglejmo si najhujše nasprotnike naše šolske literature. — Ti so naši sobrati — odpadniki od naše zastave, od našega gesla, ki je: Podučuj na podlagi maternega jezika. Ti nezvesti kolegi niso ne samo neutralni prama slovenskemu našemu slovstvu, marveč djansko nasprotujejo, da se ne razširjujejo slovenske knjige, katere pri vsaki priliki zasramujejo. Pregleduj le v tej zadevi predale „L. Sch.“, poslušaj odličnejše ude „Kr. Lehrerv.“ in priterdil

nam boš. Nasproti temu pa ti hvalijo vsako nemško delo, katerega morebiti še od zunaj ogledali niso, da je le v kakem nemškem kotu na svitlo prišlo. Ako se nemške šolske liste, kranjsko „Sch.“, koroški „K. Schulbl.“ in štajersko „P. Z.“ ogleduješ, priterdil mi boš. Tim ljudem je vse tuje dobro in drago, vse domače slabo in za nič. (Glej dopis iz Ljubljane o „Tretjem berilu.“ Ur.)

Rečna obravnava berilnega spisa „Goreča voda.“

(Drugo berilo; število 29. Po Fr. V. A. M. spis. M. N.)

(Konec.)

Ker ravno o razjedenem apnu govorimo, hočem vam še nekaj o njem povedati. Pa popred mi povejte: ali je že kdo od vas videl več živega apna gasiti, n. pr. za stavbo kakega poslopja? — V kaki posodi se to godi? — Navadno se gasi v velikem zaboji ali trugi na štiri ogle, kakor kaže ta podoba (se narisa). Tukaj na ozki strani ima truga zapah, da se pogašeno apno lahko iz nje v jamo spusti. — Slišali ste, da je apno takrat pogašeno, kedar je radi mokrote v prah razpadlo. Tako pogašeno apno se vendar za stavbo poslopij ne da rabiti. — Kaj se tedaj s tako pogašenim apnom mora še zgoditi? — Naliva se voda nanj toliko časa, da tekoče postane; tej tekočini pravimo belež. — Kako ta belež mešajo? — Zakaj previdno? Kaj bi se zgodilo, ko bi se z njim obleka okolo stoječih poskropila, ali ko bi celo kateremu kapljica v oko kanila? — Apnen belež se po zadostnem mešanji, skozi luknjo, ktera je poprej bila zapahnjena, v jamo spusti, t. j., se umočvirji. Vsled tega apno mastneje, t. j. boljše postane; kajti imelo je v sebi še zmiraj dele, ki se pozneje še gasijo. Nepotrebna voda pa, ktera se v zemljo odteka, odvzame apnu tudi škodljive dele, katerih sploh nekoliko ima, in ga očisti. Umočvirjeno apno se mora potem z deskami ali saj s peskom dobro pokriti, da zrak do njega ne pride. Zakaj? to bomo hitro slišali.

Kaj storimo s pogašenim apnom ali belcem, ako ga pri stavbah porabiti hočemo? — Kako se pa mešanica od apna in peska imenuje? Čemu je malta? (Da kamenje veže in terdno združi). Na zraku se malta posuši in terdna postane, to se vé, le tedaj, ako je dobra malta: apno in dober pesek; slaba malta (sè slabim peskom zmešano apno) postane sicer tudi suha, toda ne močna in terdna. (Pri tej priliki se zna še tudi omeniti hidraulično apno in malta, ktera se v vodi sterdi in močna postane).

Poleg nagnjenja z vodo združiti se, koder jo najde, ima pa še živo apno tudi to lastnost, da zopet ogljeno kislino iz

zraka na se jemlje in tako napravi polagoma spojino od ogljenokislega hidrata, ktera zveza je terdnejša, kot ktera ovih posameznih telesnin. Ker pa tudi pesek (dober) z apnom vedno v terdnejšo zvezo stopi, tako iz tega sledi, da mora iz dobrega staviva narejeno poslopje od leta do leta močnejše postajati. Priča temu je malta v starem zidovju, ktera je pogostoma tako močna in terda, ko kamen.

Ker živo apno ogljenčevo kislino v se serka, zategatelj ga rabimo pogostoma tudi za čiščenje spridenega zraka. Tak zrak — gnjila sapa — se nahaja večkrat v starih, dolgo zapertih prostorih, v vodnjakih, mostovžih, pa tudi v kletih, kjer se vino ali pivo kisa, in je človeku in živalim zelo nevaren, kajti proužročuje omotico ali celo smert po zadušenji. Ako imamo tedaj v takih prostorih opraviti, spustimo vselej najpopred na kakem dolgem drogu ali motvozu luč vanj. Ako ugasne luč do zadnje iskre, nam je to znamje, da ni varno v take prostore iti, kajti nahaja se v njih nevarna gnjila sapa, ktera ni samo dihanji, temuč tudi gorenji luči nasprotna. Veržemo pa v take, z ogljeno kislino napolnjene prostore nekoliko živega ali žganega apna, bode apno škodljivo ogljenčevo kislino na sé vzelo in zrak postane za dihanje ugoden.

Ako k pogašenemu apnu (beležu) toliko vode dolivamo, da po pridnem mešanju redko postane kot mleko, rabimo ga lahko za beljenje sten.

Spoznavali smo apno dovolj kot prijatelja našega zdravja. Spoznavati ga pa tudi moramo od nasprotne strani. V novo pobeljenih stanicah prebivati, je zdravju zelo škodljivo. Ravno tako se mora vsako novo sezidano poslopje dobro posušiti, preden se smé v njem stanovati. Da apno v takih slučajih zdravju ne škoduje, mora se spremeniti poprej v ogljeno-kislo apno, kar se zgodi, kedar je vsake mokrote oproščeno, t. j., kedar več vodenih soparjev ne izpuhleva. Omenjena sprememba apna v ogljeno-kislo apno je pa le tedaj popolnoma mogoča, ako se novo pobeljeni prostori ali zidovje pridno prevetrujejo. Ako pa ljudje v takih stanicah prebivajo, se sicer ta prememba tudi doverši, toda še le po njih izdihani ogljenčevi kislini. Taki neprevidni ljudje pa zato zrak prejemajo, napolnjen s tistimi vodenimi soparji, ki so poprej z apnom združeni bili. Našim pljučam je pa tak zrak vselej škodljiv.

Tako smo se učili spoznavati apno kot znamenito telesnino (rudnino), ktera nam zamore biti zelo koristna pa tudi zelo škodljiva, to se ravná potem, kakor njene lastnosti in moči poznamo in primerno obračamo. —

Po taki obravnavi učenci berilni spis berejo (čitajo); obseg se kratko od učencev izpraša, pri čemer se ima na povedano primeren ozir jemati. Na ta berilni spis tudi slovnične vaje

navezavati, se mi po tako obširni obravnavi ne zdi potrebno in primerno. —

Jana Amosa Komenskega Informatorium šole materinske.

(Dalje.)

VI. Poglavlje.

Na kaki način se imajo otroci v umnosti vaditi.

Ko sem bil pri svojem očetu v mladosti (pravi Salomon) in pri svoji materi, poučeval me je in rekel mi je: Dobi modrost, sin moj! in za vse svoje premoženje pridobi si umnosti itd. (Izr. 44.) Tako imajo umni starši storiti in ne samo na to misliti, da bi njih otroci samo živeli in v obilnosti nakupičnega blaga in premoženja imeli. Zato naj skerbé, kako bi se modrost v njih serce vpeljati mogla; kajti modrost je dražja, nego so dragi kamni in najbolj izbrane reči jej niso enake, kajti dolgost dni je v njeni desnici, a bogatstvo in slava v njeni levici.

Opazujte starši, kedaj imate začeti svoje otroke učiti in vaditi. Salomon pravi, da ga je njegov oče, ko je bil še majhen poučeval in da njegova mati, čeravno je imela edinega sina, tega ni branila. Tudi naši otroci se imajo tedaj vadeti razumevati vse reči, prirodne in druge. Kako naj se pa to zgodi? No tako, kakor se sploh z malimi ravnati mora, namreč po njih razumnosti; n. pr.:

I. Fizika pri novo rojenih je jesti, piti spati, prebavljati, rasti. Oni sicer tega ne razumó. V drugem in tretjem letu začenjajo razumevati, kaj je papa, juha, kruh, meso itd.; tudi vedó, kaj se imenuje voda, kaj ogenj, kaj zemlja, kaj veter, kaj merzlo, kaj toplo, kaj človek, kaj kravea, kaj psiček in nekatere zunajne razlike prirodnih reči. Pestunje, ki otroke varujejo in se ž njimi sprehajajo, naj jih uče: glej, kravčica, glej, tičica, glej, mačica, glej, otročički itd. V četrtem, petem in šestem letu morajo napredovati dalje v znanostih teh prirodnih reči, tako, da otroci znajo, kaj se zove kamen, kaj pesek, kaj glina, kaj drevo, veja, popek, cvetlica. Tudi imajo poznati sadje, n. pr. hruško, jabelko, črešnjo, grozdje itd. Potem morajo znati imenovati svoje zunanje ude in njih opravila, o čemur se imajo zabavati ž njimi zmirom pestunje, mati in oče. Morajo jim zdaj to, zdaj ovo pokazovati in imenovati, tudi jim vele-
vati, da bi to ali ono izrekli, in je o tem vprašali: kaj je to, kako temu rečemo? zakaj je to le? itd.

II. Začetek optike bode, v svitlobo gledati, kakor je otrokom navadno, ker lux primum vixibil i (svitloba je prva vidna). A zato je treba skerbeti da se jim ne dovoli gledati v presvitlo

luč, n. pr. blisk, posebno od začetka, da se nebi novo, prehitro se razvijajoče oko solzilo in oslabelo. More se jim pripustiti mirna svitloba in po malem tudi nekaj lesketajočega, pač pa zelene barve pokazati. V drugem in tretjem letu se vadi v optiki, ako se jim kaj malega in barvanega prikazuje, tudi lepoto obnebja, dreves, cvetja in tekoče vode. Tudi naj se jim daja na ročice in na vrat molek, korale, lepa suknjica. V četrtem letu in dalje bodo v optiki napredovali s tem, da se bodo puščali, peljali in vodili sčasoma na dvor, na vert, ali na polje, ali do reke, da bi svoje oči pasli pri gledovanji živali, dreves, rastlin, cvetic, tekoče vode, sukajočih se mlinov. Tudi malanje po knjigah, po stenah itd. se jim jako dopada, ima se jim to, tedaj pustiti, in včasih naj se tudi nalašč na to napeljujejo. —

III. Začetek astronomije more se vzeti v drugem letu, ali najdalje v tretjem in sicer s tem, da gledajo na obnebje in razlikujejo, kaj se solnce, kaj mesec, kaj zvezde zovejo; v tretjem in četrtem letu moraje znati in soditi, da solnce in mesec izhajata in zahajata; tudi, da mesec včasih celi sije, včasih pa da ne sije i. t. d., kar se jim tudi pokazovati mora. V šestem letu naj se učé razsojevati, da po zimi je kratek dan in dolga noč; po letu nasprotno temu dolgi dan in kratka noč i. t. d.

IV. Začetek geografije na koncu prvega leta i. t. d., bode pri otrocih, ako svoj kot, svojo zibel, materno naročje spoznavati začenjajo; v drugem in tretjem letu bode geografija poznanje njihove sobe, v kateri se odgajajo, in sicer znanje kraja, koder se imajo ozirati, kamor se položujejo, kjer jedó, ali se sprehajajo; kjer imajo iskati svitlobe, kjer toploto; v tretjem letu je njih geografija to, ako se ne samo v sobi, ampak tudi zunaj sobe spoznavajo, n. pr. v kuhinji, na dvorišči, v hlevu, na vertu, v kleti in okrog brama; v četrtem letu se morajo že na ulico, na terg, k sosedom, k stricu, k dedu, k babici, k teti i. t. d., pošiljati in znati, kje to je; v petem in šestem letu pa naj vse to v sebi uterdujejo in poznajo, kaj se zove mesto, vas, polje, gora, reka i. t. d.

V. Imajo se tudi učiti, da poznajo razloček časa, da je noč nekaj drugega ko dan; tudi to kaj je jutro, zarano, kaj zvečer, kaj poldan, kaj večer, kaj polnoč; in potem kolikokrat imajo na dan jesti, piti, spati, moliti; to je njihova prva chronologija. Med tem pa po malem spoznajo, da teden ima sedem dni, in kako dnevi za seboj sledé; da šest dni se zove vsakdanji ali delavniki, sedmi pa je praznik. In da v praznik se dela zunajna ne delajo, ampak da hodijo ljudje v cerkev in da služijo Bogu; da so trikrat po letu letni prazniki: božič, velikanoč in duhovo. Da božič je pozimi, velikanoč pomladi, binkošti po letu; da je v jeseni bratva vina i. t. d., kar vse, čeravno se naučijo po navadi, sami tudi razumeti in pomniti morajo, kajti

dobro je razgovarjati se z njimi o tem pri priliki po otroški navadi.

VI. V historiji in zapomnjevanji zgodilih reči imajo se precej vaditi, kedar se jim jezik razvijati začena, in to najprej z majhnimi, prav otroškimi vprašanji: kdo je to dal? kje si bil včera?

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Ljubljane. „Tretje slovensko berilo“ bode imelo težek porod. Uže rokopisu se delajo velike zapreke. Veliko let (menda 4) so ga izdelovali Praprotnik, Močnik in Tomšič in zdaj ko so bili z delom gotovi, pričakovali smo, da ga pošljejo naravnost naučnemu ministerstvu, katero jim je bilo delo izročilo. Toda Pirker je hotel, da gre vse skozi roke njegove in njegovih prijateljev. Zato se je „Tretje berilo“ izročilo stalnemu odboru deželne učit. konference. V tem odboru pa so možje, ki so po vsem sovražni slovenski literaturi, ki niti slovenščine zmožni niso. To so: Linhard, Gariboldi, Raktelj i. t. d. Ti si posamezne dele med saboj razdelé in začno kritikovati. Človek bi mislil, da bodo možje, kakor Prapr., M. in T., ki so uže veliko šolskih in drugih mladinskih spisov spisali, uže še zmožni, da sestavijo tudi „Tretje slovensko berilo“ za slovenske narodne šole, kar je sicer težko delo, pa vendar ne tako, da bi ga trije izkušeni učitelji in izurjeni šolski pisatelji zmožni ne bili. A. Linhartu, Gariboldiju in dr. je bilo s tem prilika dana, da se maščujejo nad svojimi neprijatelji. In res, zaverгли so skoro vse, kar so ti trije učitelji z marljivostjo sestavili in spisali. Tim profesorjem je baje vse premalo znanstveno in vsa knjiga preveč slovenska. V zgodovinskem oddelku je preveč o „slovenski“ zgodovini, namesto o „kranjski“ in „avstrijski.“ Celo besedo „po Slovenskem“ so prečertali in direktor Hrovat, kateri sam še slovenščino lomi, imenuje še pisavo „okorno.“ — Taka je torej s „Tretjim slov. berilom.“ Kaj bodo njegovi pisatelji s to korekturo počeli, ni mi znano, toliko pa uže smem reči, da nekaj let bomo še gotovo morali čakati, predno dobimo tako potrebno 3. berilo. Kdo pa je kriv tega? Krivi so tisti kranjski učitelji, ki so lani v deželno konferenco poslali neodločne ljudi, ki so volili v stalni odbor nemčurske korifeje: Gariboldi & Comp. S tem so kranjski učitelji vsem svojim slovenskim sobratom škodovali, kajti vsi slovenski učitelji in slovenske šole bodo dolgo in težko še pogrešali onega berila, katerega izdavo so otežili baš G. & Comp.

Iz ljubljanske okolice. (Okrajna učiteljska konferenca ljubljanske okolice.) Ob 9. uri 26. julija pričelo se je zborovanje; predsedoval je g. Gariboldi, za svojega namestnika izvolil je g. Govekarja; za zapisnikarja bila sta voljena g. Papler in g. Rihtaršič. G. Garib. bere potem, ko je bil od zapisnikarja Papler-ja program za ta zborovanje prebran, nekatere ukaze od c. kr. dežel. š. sveta in drugo. Potem poroča o inspekcijah. Najprej konstatuje z veseljem, da je v celem okraju zapazil velik napredek glede šolskega obiskovanja in tudi sploh v vsakem obziru. Dalje opomni, da se vendar še sem ter tje nekatere šole, od katerih po vsem

to ne velja. Tudi v spisovanju uradnih knjig so še nekteri učitelji vedno nemarni, potem prijazno opomni, da upa, da bode v prihodnje tudi to se popravilo in na bolje obrnilo. Tudi v poduku se vidi znaten napredek; izjemoma se vendar še tu in tam v enem ali drugem predmetu kaj malo stori. Dalje opomni, ktere uradne knjige naj ima vsaki, in kako naj se spisujejo i. t. d. Na to je g. Govekar poročal v „ponavljevanski šoli“ in sicer gledè učilnega načrta za to šolo. Po njegovem mnenju je namen in naloga „ponavljevanske šole“ ta, da ona vednosti in znanosti, ktere so si učenci v vsakdanji šoli pridobili in prisvojili, ponavlja, razširja, utrjuje, dopolnjuje in kar je glavna stvar, ves nauk na praktično življenje obrača. Vsaj vsakdanje skušnje pričajo, kako je mladina še vedno o porabi prisvojenih vednosti nepraktična. Zato naj pa ponavljlj. š. si prizadeva, da se pri poduku ozira na kmetijstvo, gospodarstvo in obrtnost. 8 predmetov, kteri po njegovim mnenju ponavljlj. š. pripadejo, razdelil je v naslednje 4 skupine: 1. Jezik, literatura in lepopisje. 2. Računstvo in geometrija s risanjem. 3. Zgodovina in zemljepisje. 4. Naravoslovje ali prirodopis. Rekel je, da po njegovem mnenju imajo ti predmeti vse v sebi, kar je treba vedeti le količkaj zvedenemu in omikanemu človeku i. t. d.

Preje, ko je prešel v špeciálno razmotranje posameznih predmetov o načrtu, izrazil je željo, da bi bilo dobro, ako zbor pri vsakem posebej svoje mnenje izreče, kar se je tudi odobrilo. Razun „jezika“ se je pri vseh reklo, da je to preveč zahtevano za ponavljlj. š. G. Kuhar je rekel, da ima ponavljlj. š. komaj 40 ur, in da tukaj ne gre kaj novega učiti, le ono naj se ponavlja, kar se je v vsakdanjski šoli učilo, vsaj to že ime „ponavljevanska šola“ kaže. G. Garib. pravi, da to ni res, kajti pravo ime je „Wiederholungs- und Fortbildungsschule.“ Govekar odgovarja, da nikakor ni mislil, da bi se vse to samo za-se in na novo obdelovalo, ampak le k primernim berilnim vajam pridevalo, kar bode potem tim lažje, ko dobimo III. Berilo. Vsaj v slabim orodjem res ničesar ne more se doseči, to velja o sedanjih berilih. Doseglo se bode pa tudi lahko malo več, ker upati je, da se bode šolsko obiskovanje povsodi zboljšalo in na podlagi novih učnih načrtov se tudi od vsakdanje šole več zahteva, kakor dosedaj. Kadar imamo knjige dobre, bode se tudi lahko kaj več storilo, in to smemo upati. Da bi se pa v ponavljlj. šoli ravno to podučevalo, kakor v vsakdanjski, to pa ne gre. Vsaki učitelj more za to skrbeti, da se nauk v tej šoli po vsem loči od onega v vsakdanjski šoli, sicer se bodo otroci le dolgočasili, in potem je bolje, da ponavljlj. š. ni, ter se opusti, in o tem posnema sosedne dežele. G. Rihtaršič pravi, da je g. Govekar načrt prav dobro sestavil, ter se oziral na vse strani, vendar on meni, da s tem še ni vse dognano in doseženo, ako imamo dobra berila, kajti našim šolam manjka najpotrebniših aparatov. G. Borštnik opozoruje na ukaz vis. c. k. dež. š. sveta ukaz, št. 2764 l. 1874, kjer je imenovano, kaj mora vsaka šola imeti, ter stavi predlog, naj se voli odbor 3 udov, kteri naj na podlagi načrta Govekarjevega predela in sestavi načrt. V ta odbor bili so voljeni Borštnik, Kuhar in Govekar.

Potem je bil voljen po večkratni ožji volitvi v okr. š. svet namesto g. Uraniča g. Franjo Papler, učitelj v Polhovem gradu (in v prihodnje v

Borovnici). Ker je bilo že 12. ura, je bila seja do 2. ure preložena. — Ko se je ob 2 uri seja začela, je g. inšpektor o novih učnih načrtih obširneje poročal. Pri „računstvu“ pravi, da naj se vzame v prihodnje v I. razredu I. računica v obeh oddelkih, v II. razredu v prvem oddelku II. računica vso in iz III. računice prvi razdelek, v II. razredu v II. oddelku pa drugi razdelek tretje računice in IV. računica. G. Cvek pravi na to, da je to nemogoče. G. inšpektor odgovarja, da je to mogoče doseči, in da bode on to zahteval, vsaj je to lani deželna konferencija odobrila, G. Kuhar pravi, da je vse, kar je ta konferencija sklenila nepraktično. in ako je ona v resnici tudi to sklenila, potem je sklenila, nemogočo reč. G. inšpektor pravi, da so bili učilni načrti od ministerstva izdelani in poslani dežel. konferenciji v pretres, ktera jih je po večem odobrila in sprojela, vsaj sta bila navzoča tudi njih zastopnika g. B. in g. G., torej sedaj okrajna konferencija nima o tem ničesa predružačiti. G. Kuhar pravi na to, naj izdela načrte kdor hoče, vide se njim, da on ni nikdar hodil v ljudsko šolo in te prav ne pozna. — Govekar se na to zavaruje, kakor da bi bila z g. B. po svojem glasovanju kaj k temu pripomogla, — pove zgodovino teh načrtov gledé g. Wurnar-ja i. t. d., ter opomni, da ako se na eni strani tako določno poudarja sklep deželne konferencije, zakaj se je pa prezrlo število učnih ur, od te določenih, n. pr. za enorazredne deljene lj. š. je d. konf. določila $12\frac{1}{2}$ — $12\frac{1}{2}$, 15—15 ur, tu pa je $11\frac{1}{2}$ — $14\frac{1}{2}$, $19\frac{1}{2}$ — $19\frac{1}{2}$, za dvorazdne je konf. določila 18—21, $25\frac{1}{2}$ — $25\frac{1}{2}$, tu pa je zopet 18—23, 27—27 i. t. d. Dalje opomni, da po glavnih šolah vzame vsaki razred po eno računico na leto, in koliko je tukaj število otrok in kako šolsko obiskovanje v primeri k dr. ljud. š. ter pravi, naj se nikar ne zahteva nemogoče, vsaj vsaki učitelj stori, kolikor je mogoče, čudežev pa nihče ne zna delati. G. inšpektor pravi, da se načrti ne smejo pikice prenamerediti in učilni načrti se morejo ravno taki sprejeti. Kar zadeva pa prenamerjevanja štev. ur meni, da do zdaj tega on ni zapazil, da pa hoče na dotičnem kraju pozvediti, in o svojem času naznaniti. — G. Borštnik pravi na to, ako se ne sme na učilnih načrtih ničesa predelati, potem naj se pa kar taki sprejmo, po čemu potem zguba časa, če se o tem beseduje. G. inšp. odgovarja g. B., ter dokazuje nepraktičnost njegovega mnenja. —

Potem je bral g. predsednik okrajne bukvarne svoje poročilo, in blagajnik svoje. Na to stavi g. Govekar predlog, naj se voli odbor 3 udov, da račune in zapisnike pregledajo; v ta odbor so bili voljeni Kogej, Ozimek in Kuhar. — Na to omenja g. inšpektor v porabi bukvarnice, ter misli, da se ona vse premalo rabi, kje je vzroka temu iskati, muni znano. Govekar mu odgovorja, da najbrže o tem, ker bukvarnica ni v središču. G. inšpek. pravi, da to ni res, ampak da o sovraštvu, ter opominja k slogi. G. Borštnik pravi, da kako si hočemo knjige razposojevati, vsaj še nihče ne ve, ktere knjige so v bukvarni. Potem se pa ta in oni po časnikih grdo psuje, ako stavi o tem ali onem kaki predlog. G. inšpek. g. B. odgovarja, da je lani moral biti iz pedagogičnih vzrokov zoper njegov predlog. — Na to se je sklenilo enoglasno, da se vsi domači časniki in še nekteri drugi tudi za prihodnje leto zopet naroče, in tudi

knjige so se imenovala, ktere naj se v prihodnje kupijo. Novi odbor za prihodnje leto se ni volil. Za kaj ne? Pis. (Ne voli es vsako leto. Ur.) G. Kuhar se s kratkimi besedami g. inšpektorju zahvaljuje, kar tudi inšpektor stori. Ob 5. uri smo se razšli. —

Iz celjskega okraja. „Slovenski Učitelj“ od 20. sept. 1874 je bil objavil dopis iz ormuškega okraja, v katerem se govori o pogrěšani ravnopravnosti zastran vodstva pri raznih šolah in o krivici, ki se o tej zadevi godi voditeljem enorazrednic. Naprosile naj bi se visoke oblasti i postavodajalci da bi priznali tudi vodjem enorazrednih šol opravilno doklado. Premišljeva je to zadevo se me nehoté neka razburjenost poloti:

Ako je bilo tudi v onem dopisu dognano, da se krivica godi takim učiteljem, ki razven šole še svoja opravila kot šolski vodje vestno izvrševati morajo, vendar je ta od mnogih učiteljev krepko podpirani nasvet dosedaj le „bob ob steno“ ostal.

Nikjer nisem še zapazil, naj še toliko po časnikih preiskavam — da je kakemu učitelju pripoznana primerna doklada za nadzorovanje i postavno zahtevani posel, ki ga ima tudi na enorazrednici dovolj.

Ni ne prav, da se v tem oziru še nič dognalo ni; morda še nikdo zarad te pravično zahtevane plače na pravem mestu besedice črnil ni. *) Tako sodimo vsi učitelji, katere je nemila osoda v kolo „dovolj opravila a ne plačila“ uvrstila!

Da oni dopis iz orm. okraja rija pozabljenja vkončati ne bode mogla, naj ga ta pila navlašč s temi vrsticami prenovi.

Iz kamniškega okraja. 2. t. m. izročili smo verlega učitelja iz Dola tje, kamor nehvaležnost sveta ne seže — črni zemlji. Pogrebno cerkveno opravilo je vodil proš dr. Jarec, učitelji pa, kojih se je 12 zbralo, so ga nosili, mu svetili in zapeli „Blagor mu“ in „Jamica tibi“ v slovo.

Pokojni Anton Ribnikar je bil rojen l. 1845 v Goricah na Gorenskem in je služil od l. 1865.

Njegova kratka in priljudna nprav, neprenapetost in odkritoserčnost ktera med učitelji vedno bolj zginja, pridobili so mu serca vseh tovaršev; kajti pri vsaki volitvi bil je on izvoljen, tako v okrajni šolski svet. Bolehal je dalj časa na krvobljuvanji, kar ga je zadrževalo, da se celo leto nij udeleževal sej v okr. š. svetu. Vidé svoj neozdravljivi stan, pričakoval je mirno neizogibljivo osodo — razstanka s svetom, zapustivši mu žalostno soprogo s sinkom. Bodí mu zemljica lahka!

Iz Planine na Notranjskem 5. avgusta. — V četrtek 29. m. m. praznovala je mladina tukajšnje dvorazredne šole s svojim učiteljstvom šolsko veselico, mesto uže preveč zastarele koneletne preskušnje, ki uže itak na deželi brez poslušalcev nikakoršnega pomena nijma. Zbralo se je namreč omenjeni dan zjutraj ob 6. uri pred šolskim poslopjem 116 učencev in učenk iz obeh razredov pod našo domačo z lipovim šopkom okinčano trobojnico, od koder smo se ob 1/4 7 podali v lepe versti na daleč slovečo

*) Pri deželni konferenci v Gradcu lan. leta sta gg. Sernec in Lapajne stavila o tem smislu predlog, ki je bil tudi sprejet, toda odločilno besedo v tej reči ima deželni zbor.

Planinsko goro. — Ko smo dospeli na veršino sv. Duha, od koder je krasen razgled po tergu in planinski dolini; vstopila se je vsa mladina v kolar in zapeli smo z navdušenim glasom „Na trati zeleni itd.“ Po končanej pesmi stopali smo zopet po dva in dva počasnih korakov za vihrajočo zastavo proti cerkvi Matere božje na Gori. Med potjo so se verstile različne pesmi in radostni glasovi nedolžnega veselja, so se razlegali na dolgo in široko okoli. Dospevši do cerkve, vstopili smo se zopet na zeleni tratici pred cerkvijo v kolo, ter zapeli „Molitev“ iz družega Berila. Potem smo se podali z našo zastavo v cerkev, kjer je zopet mladina s spremljevanjem orgelj pri sv. maši jako dobro pela. Po sv. maši odrinili smo zopet nazaj na uže omenjeni prostor sv. Duha, kjer nas je g. Perko s potrebnim zajuterkom čakal. Ko smo priromali zopet z Gore do uže pred mnogo leti zapuščene in poderte cerkvice sv. Duha; zasadili smo v staro zidovje zastavo, ter napovedali strašni boj dvema starema loncema. Mnogo smeha in radovanja sta ta dva ribniška junaka provzročila, preden sta slavne smerti pod udarci dolgih prekelj poginila. Po tej lončarske bitki zadostilo je hrabro kerdelce želodčevim zahtevam in potem so se zopet verstile razne telovadne igre in deklamacije. Z velikem veseljem so nastopovali učenci in učenke govorniški oder — če smemo staro zidovje tako imenovati, — ter prednašali razne sestavke iz prvega in družega berila. Po končanih igrar in deklamacijah, okrepčali smo se zopet s pijačo in jedjo. Na zadnje smo še zapeli cesarsko pesem, ter po trikratnim „živijo“ na našega presvetlega cesarja Franja Josipa, nastopili pot proti domu. —

Pred stanovanjem našega, za šolo jako vnetega predsednika krajnega šolskega sveta, smo še enkrat cesarsko pesen in trikratni „Živijo“ ponovili, ter se domu vernili.

Iz Maribora. Učiteljski zbor za okraje: Mariborsko okolico, Sv. Leonard in Slov. Bistrico, dné 4. in 5. avgusta t. l. Dnevni red je bil sledeči:

- 1) Opazke g. nadzornika.
- 2) Posvetovanje o sredstvih, ki se imajo uporabiti, da se doseže potrebna vzajemnost med domačo in šolsko izrejo.
- 3) Volitve.
- 4) Govor g. Göthe-ja, ravnatelja vinorejske šole.
- 5) Poročila knjižičnih komisij.
- 6) Različni nasveti.

Predsednik, c. kr. šolski nadzornik, g. Fr. Robič otvori sejo s preserčnim pozdravom brojne množice učiteljev, zbraviših se v fizikalni sobani višje realke o 9¹/₂ uri. Nadzornik izrazuje svojo radost, da so se učitelji na poziv oblasti v tako nepričakovano popolnem številu sošli, ter se s posebno gorkimi besedami obrača do novodošlih gospodov, ki so se, doveršivši svoje nauke v daljnem mestu, odločili, svoje duševne in telesne moči posvetiti blagru in boljši bodočnosti ožje domovine. Ko so se potem za predsednikovega namestnika imenovani g. Josip Tribnik, nadučitelj v Slivnici, in kot perovodja „per acclamationem“ izvoljena gosp. J. Unger in F. Priprotnik, na odločena mesta posedli, preide se na 1. del dnevnega reda. Predsednik konstatira, da se verlo napredovanje

in živahno gibanje, kakor tudi iskreno navdušenje učiteljstva za napredek in zboljšanje šole nikakor ne sme tajiti. Potem govori nadalje o raznih predmetih, omenja zapazle pomankljivosti in nedostatke, ter naglaša pred vsem skerbno i neutrudno gojenje jezika, kot najvažnejšega predmeta kazoč način i pot, po kojem bi se to naj ložje doseglo. Posebno polaga učiteljem na serce, v šoli brezpogojno pismenega jezika posluževati se, kajti govorjenje učiteljevo je merodajno za ovo učencev. V številjenji priporoča sastavljenje računov, ozirajočih se na posebnosti dotične okolice, gledě opravil, oberta, prometa itd., ker šolo to primerno podučevanje bolj oživiti more, nego stroga omejitve na računске knjige. Končno nadzornik zbornico opozoruje, da šola nima samo namena bistriti razumje in mladino z obilico koristnih znanostih obogateti, temuč da ima še drugo ne manj važno nalogo, mladost odgojevati. Da-si so napreke in ovire pri sedanjih razmerah velike, skoraj nepremagljive, tako vendar učitelj tudi od te strani lahko spasonosno i dobrodelno upljiva, ako poln goroeće ljubezni do poklica in vnet za blagor i povzdigo ljudstva dolžnosti svojega posla, ustrajno, vsestransko in vestno izpolnjuje.

Ko je poročevalec g. Moge v svoji razpravi starše po premoženji na več kategorij razredivši, žalostno stanje sočasno domaće odgoje, ki v niti eni obitelji, prirodnim zakonom ne ugaja, razvil, prečital je stavljene these ter jih podal zbornici v posvet. Vname se daljši, jako živahen razgovor, ktereга so se zlasti g. nadzornik, Nerat, Baumgartner in Windisch udeležili. Koncem se je sledeće od zbornice sprejelo:

- 1) Učitelj si naj pridobi natančno znanje o razmerah staršev in naj se vedno ozira na njih gmotno stanje.
- 2) Učitelj naj poizve mnenje prebivateljstva o šoli in njenej uredbi, naj isto preudari, in v boljše orientiranje svojega stališča uporabi.
- 3) Učitelj si naj po vsestranskej naobraženosti in občekoristnem početji spoštovanje in ljubezen pridobi.
- 4) Učitelj naj bo v vsem svojem životu otrokom in odraslim izgled velikodušnega in blagočutnega državljana.
- 5) Učitelj si naj prizadeva, starše v potrebi in jakosti poduka prepričati, ter iste za se in za učilnico pridobiti.
- 6) Bodi učitelju skerb, da osebnost otrok čez in čez spozna, si njih ljubezen zadobi in tako z vspehom za domačo izrejo učinja.
- 7) Učitelj naj bō strogo nepristransk in pravičen, ter v vsem svojem dejanji in nehanji neomahljivo dosleden.
- 8) Učitelj, kot odgojitelj, naj po dobrih moralnih načelih versko čutenje in nrafski duh v otroških srcih vzbuja.
- 9) Učitelj naj pri vsaki priliki starše na fizične in duševne slabosti njihovih otrok opozori, podavši jim dobre i razumne nasvete, kako bi se dale odstraniti in odpraviti.
- 10) Starši, pozabivši svoje dolžnosti, naj bi se od dotičnih oblastij primorali, svoje otroke primerno odgojiti, kjer pa gmotno stanje tega ne dopušča, zdatno podporo dobili.

Za tem sledile so volitve zastopnikov v okrajne šolske svete, v

stalni odbor, in v knjižnično komisijo Sv. Lenarta na mesto odpotujočega g. V. Baumgartnerja.

V okrajni šolski svet za okolico Maribor bil je z veliko večino izvoljen g. Nerat, nadučitelj na Leitersberg-Kerčovinski šoli; za sv. Lenart g. Rajšp, nadučitelj pri sv. Jurji v slov. gor.; za Slov. Bistrico g. Windisch, ondašnji nadučitelj. Posebno hvalevredno in taktno so se obnosili volilci Slov-Bistr. okraja, ker se niso dali premotiti po insinvacijah nekterih častilakomnih i slavočlepnih upijačev, temuč so enoglasno volili moža, ki si je po svojem sedanjem postopanju njih zaupanje pridobil.

V knjižnično komisijo za sv. Lenart je voljen g. Ješovnik, v stalni odbor pa gg. Sorko, Schuhen, Ješovnik, Unger, Budna, Skerjanec in Stöger. Vse volitve so se v najlepšem redu veršile. Drugi dan 5. avg. se je seja 8³/₄ dopoldne pričela. Na dnevnem redu je govor g. Güttheja, ravnatelja vinorejske šole. Z globoko temeljitostjo in strokovnjaškim znanjem je g. govornik, v cele dve ure trajajočem govoru dokazal velevažnost šolskih vrtov, ki se je v inozemstvu že davno, pri nas pa še le sedaj pripoznala. Na dalje se razstegljivó izrazi o naredbi in notranji upravi, kakor tudi o namenu in zadači šolskih vrtov, posebno naglasivši, ko ima šolski vrt učečej in razvijajočej se mladini, zbuditi veselje in ljubezen do sadjereje, ki je gotovo eden najglavnejših oddelkov poljedelstva že zato, ker se povsod lahko z uspehom opravlja. Da se pa ta verhovni namen istinito doseže, je neobhodno potrebno, da otroci sami sejejo, sadijo, požlahtnijo, svojo delo skrbno opazujejo, izstopivši pa vsak 1 ali 2 drevesci vsadijo, bodisi v šolski vrt, na lastno, ali pa na občinsko posestvo. Tako ravnanje ja najbolj primerno ljubezen do sadjereje vzbuditi in za vso življenje utrditi. Končno opominja g. govornik zbornico, v zvezi s šolskim vrtom tudi s plemenoslovjem (Sortenkunde) baviti se, in tako strokovnjakom v njih prizadevanji za zboljšanje občnega blagostanja na pomoč prihiteti. Učitelji, pravi govornik, bi si s tem ne pripravili samo mnogo veselja, temuč pridobili bi si neumerljivih zaslug za naše kraje, v kterih se ovočna plemena nikakor ne dajo primerjati z ovimi tujih krajev.

Za ta izvrstni govor, kojemu so slušatelji z nedeljeno paznostjo sledili, se je gospod predsednik v imenu zbornice priserčno zahvalil.

Druge točke rešile so se do 12¹/₂ popoldne, na kar se zapisnik prebere, odobri in podpiše.

Vsa čast tudi g. nadzorniku, ki je zbor z veliko odličnostjo vodil.

Slovstvo.

(Praprotnikovo „Tretje berilo“), to je rokopis, se bode po nasvetu stalnega odboru kr. dež. uč. konference še popravljal. Da bi se že enkrat popravil, da ne bomo na tako potrebno knjigo 10 let čakali, in je na zadnje vsled nemškutarskih zvijač, počasnosti in ponižnosti slovenskih učiteljev še ne dobili. —

(Nove hervatske knjige:) Tjelovježba u pučkoj školi. Na-

putak za učitelje, kako metodično mogu poučavati u prostih vježbah, u koliko se one u školi izvesti dađu. Izradio Andrija Hajdenak, učitelj gl. učionā. Troškom pišćevim. Str. 57, ciena 40 novč. Zagreb, 1875. Tisak L. Hartmāna i družbe. — Pisac ovoga djelca poznat je već našem štovanomu čitateljstvu iz niza članaka u „Napredku“ pod imenom. „Nazivlje za tjelovježbu.“ Kako je tjelovježba kod nas jako još zanemarena, tako-rekuć jošte na ugaru, a sada se ima po novom škol. zakonu ozbiljno oko nje i u pučkoj školi nastojati, došlo je ovo djelce našim učiteljem upravo u horu. Ako i nije podpuno, već samo naputak za tako zvane proste vježbe, dobro je došlo, jer će svakako proći još koje vrieme, dokle ugleda svet podpuno djelo o tjelovježbi. Preporučamo dakle to djelce svim učiteljem i prijateljem tjelovježbe. „Napredak.“

(Priprava za pojasnovanje drobcev.) Prav pripravno in ceno učilo pri razlaganju drobcev je izdal g. F. Stegnar, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Ljubljani. Ta priprava je sestavljena iz votlih, trioglatih prizem iz debelega papirja, prevlečenega raznobarveno. Posamezne prizme predstavljajo: celoto, 2 polovici, 3 tretjine, $\frac{1}{4}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{6}{8}$ $\frac{7}{8}$ $\frac{8}{8}$ $\frac{9}{8}$ $\frac{10}{10}$. Ves aparat velja 60 kr., po pošti 80 kr. — S tem aparatom si lahko učitelj precej truda prihrani. Ni mu treba v pojasnovanje drobcev vedno čerte na tablo risati in njih razdeljevati, ni mu treba šibic lomiti, jabelk ali krompirjev rezati itd. G. Stegnar pripravlja še več učil za narodne šole, o katerih hočemo tudi o svojem času govoriti.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Vabilo k obćnemu zboru v Celje 5. oktobra se priobći v prih. štev. „Slov. učitelja“. — Po naših pravilih ni nobene zapreke, da ne bi se smelo v Celji zborovati. Za vožnjo k zboru po železnicah z znižano ceno ne namerava odbor prositi, ker se cena samo za $\frac{1}{3}$ zniža, in ker je ta dobrota z mnogimi neprilikami v zvezi in z zadržki pri vožnji omejena. — Sklep odborov 17. maja v Celji radi izdaje „Učiteljskega koledarja“ za l. 1876 bode za letos težko izpeljiv. Učitelji ne morejo tudi vedno novih knjig in knjižic kupovati, letos se je itak več slovenskih knjig za učitelje in šole izdalo. — Ker je dež, šolski svet ne davno okrajnim šolskim svetom ostro nadzorovanje krajnih svetov v zadevi šolskega obiskovanja naložil, zato se v zadnji odborovi seji sklenjena prošnja za pomoć v tej reći ni odposlala na deželni šolski svet.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) Seja 29. julija 1875. Iz te (kakor sploh) poročamo samo to, kar zadeva slovensko-štajersko šolstvo in kar je sicer važnejega. Izobraževalni tećaji za ljudske učitelje bodo letos v Muravi (na zgornjem Štajerskem) in v Konjicah, za stroške je dovolil štajerski deželni odbor 600 gld. Jože Zupanek se je imenoval za učitelja v Loki. Po konćanej tej seji naznanil je predsednik, da je s to sejo prvā opravilna doba doba deželnega šolskega sveta konćana, kajti svoje delovanje je začel meseca julija 1869. Zavoľo tega omenja delovanja deželnega šolskega sveta v minuli dobi in sicer posebej na polji srednjega šolstva (kar si mi tukaj izpuščati dovoljujemo) in na polji ljudskega šolstva. Kaj je o tem poslednjem rekel, priobćimo prihodnjē.

(V vinorejskem tećaji v Mariboru) je 20 učiteljev, 7 iz spdo-

njega, 6 iz srednjega (nemškega) Štajerja in 7 iz Kranjskega. Slovensko-Štajerci so gg.: Brinšek, nadučitelj v Šmarji; Čokelj, nadučitelj v Kostivnici; Horvat, nadučitelj pri sv. Urbanu; g. Ješovnik, nadučitelj pri sv. Rupertu; Jurša, učitelj v Ormuži, Lesjak, (namesto zbolelega Vezenskega), nadučitelj na Planini in Raner, nadučitelj v Poljanah. Kranjci so: Adamič, učitelj pri sv. Križu pri Kostanjevici, Engelman, učitelj v Mirni, Franke, učitelj v Stopičah, Gerčar, učitelj v Čatežu, Germ, učitelj v Adlešicah, Jeršinovec, nadučitelj v Černomlji in Rant, učitelj v Šturji. Bralo se je o tem kurzu začetkoma, da je namenjen zlasti za spodnje-štajerske učitelje, toda le malo so teh vzeli, in učitelje v imenitnih vinskih okrajih, kakor so Ljutomer, Konjice, Brežice, Sevnica, Gornja Radgona so popolnem prezerli. — Čudno!

(V Gorici) ne bode več moškega učiteljskega, ampak se preseli v Koper v Istro. V Gorici pak se ustanovi žensko učiteljske. Ti učiteljski imate za vso Primorsko zadostovati. „Naša Sloga“ omenja o učenem jeziku teh šol to-le: „Jednomu i drugemu temeljni učevni jezik da će bit njemački, a pojedini predmeti da će se razlagati tu i tamo talijanski, slovenski in hrvatski, kako se bude već tko htio pripremiti za jedne, za druge il za treće škole.“ Nekako čuden eksperiment se nam to dozdeva, ki bode Slovencem in Hrvatom na Primorskem skoro da na kvar. Slovenski kandidati ne bodo mnogo hodili v oddaljeni Koper.

(Okrajne učiteljske konference.) 4. in 5. avgusta so bile okrajne učiteljske konference v Ptuji za ptujski in ormuški okraj, v Mariboru za mariborski, bistriški in lenartski okraj, 5. avgusta v Vojniku za celjski okraj in na Kranjskem v Novem mestu. 4. septembra bode v Ljutomeru okrajna učiteljska konferenca. (Prinesemo poročila kolikor mogoče o vseh teh skupščinah. Ured.)

(Nerazumljivo) Za podučiteljsko službo v Ljutomeru je bil pred nekimi meseci prosil edini kompetent g. P. iz Kranjskega. Za učiteljsko službo v Cezanjevcih je bil tudi edini prosilec g. B., nadučitelj iz Koroškega, (rojen štajerski Slovenec). Krajni in okrajni šolski svet sta za uže več mesecev prazni mesti z veseljem sprejela edina, pa sposobna kompetenta, toda deželni šolski svet jih ni hotel sprejeti, pa tudi vzroka temu ni hotel povedati. Ako se ne motimo, zgodilo se je nekaj enacega tudi dvema učiteljema (enemu iz Goriškega in enemu iz Koroškega), ki sta v sevniški okraj prosila. Nerazumljivo! Učiteljev manjka, šole so prazne, a neštajerskih učiteljev se noče več sprejemati. Povejte nam vsaj, zakaj ne!? —

(6 štipendij) po 500 gld. na leto razpisuje do 25. avgusta t. l. štajerski deželni odbor za tiste učiteljske kandidate ali učitelje, kateri se hočejo na univerzi ali tehniki v matematično-tehničnih ali pa v naruroznanskih predmetih izobraževati, da potem naredé izpit za meščanske šole in se zavežejo 6 let na štajerskih šolah službovati. —

(Deržavne uniforme) ne smejo narodni učitelji po Avstrijskem nositi. Tako je naučno ministerstvo zaukazalo.

(Imenovanje.) G. Luka Lavtar, (Slovenec, profesor na goriškem učiteljski), je postal glavni učitelj v Mariboru in g. M. Lazar je definitivni glavni učitelj na ljubljanskem ženskem učiteljski.

(Prošnja.) Ker moramo radi občnega zbora (5. okt.) račune sklepati, zato si dovoljujemo prositi gg. naročnike, da nam zaostalo naročnino, v kratkem poslati izvolé. Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“

(Naznanilo.) Knjige: „Mali prirodopis“, „Nauk o decimalih in novi meri“, in „Stari vojak in njegova rejenka“ (otroška gl. igra) se dō bē tudi pri odboru „Učiteljskega društva za slov. Štajer“ v Ljutomeru po znanih cenah.

(Popravek.) Kakor smo izvedeli, nemajo v Kerškem društva

z imenom „Kr. Zweiglehrerverein“, ampak učitelji tega okraja kar tako k zborom zahajajo.

(Poslano.) Kranjskim učiteljem — kranjskega, kamniškega in postojniškega okraja. Vrli nam tovarši! Radostno smo čitali poročila o Vašem možatem postopanju v poslednjem času. Jako nas veseli, da si jamete samostojna učiteljska društva snovati pod milo nam domačo lipo — a ne pod robotimi vejami ošabnega hrasta, kojega so pred par leti ljubljanski odpadniki pod imenom „kranischer lehrerverein“ zasejali Sloveniji v središče. Čestitamo Vam k temu posnemanja vrednemu početku, ter Vam iskreno želimo najboljšega vspeha. — Ne udajmo se! — Vse za blagor očetnjave. Štajerski učitelji ob Savi.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba v Selnici (3. r. š., marib. okraj) s 550 gld. do 30. avg. Učiteljska služba v Hočah (3. r. š., marib. okraj) s 550 gld in stanov. do 31. avg. Učiteljska služba pri sv. Lenartu v Slov. gor. (4. r. š.) s 600 gld. in stan. (1 soba) do 30. avg. na kr. š. sv. Podučit. služba pri sv. Jurju v Slov. gor. (3. r. š.) s 440 (330) gld. in st. do 30. avg. na kr. š. sv. Podučit. služba v Slov. Bistrici (6. r. š.) s 560 (420) gld. do 30. avg. na kr. š. sv. Učiteljska služba v Rajhenburgu (3. r. š.) s 700 gld. do 25. avg. na kr. š. sv. Služba učiteljice za definitivno namestenje v Ptui s 700 gld. do 5 sept. na kr. š. svet. Nadučiteljska služba s 650 gld. in stan. in poduč. služba s 480 (360) gld. na novi dvorazredni šoli v Brunnndorfu (slovenski?) pri Mariboru do 30. avg. na kr. š. sv. Podučiteljska služba v spodnji Kunigundi (2 r. š.) s 440 (330 gld.) in stan. v 6 tednih (od $\frac{1}{2}$ a) na kr. š. svet. Učiteljska služba v Dolu s 600 gld. do 20. sept. na kr. š. sv. (okraj Laško).

Na Kranjskem: 2. učiteljska služba v Sodraščici s 400 gld. in stan. do 31. avg. na okr. š. svet v Kočevji. Učiteljska služba v Dolu (kamniški okraj) s 450 gld. in stan. do 10. sept. na kr. š. svet. Učiteljska služba pri sv. Vidu nad Cerknico s 400 gld. in stan. do 15. sept na kr. š. sv. Učiteljska služba v Krašnji in Moravčah s 400 gld. in stan. do 31. avg. na kr. š. svet.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Valentin Jarc (iz Rajhenburga), učitelj pri sv. Jurju na j. ž., g. Fr. Stavfar, (uč. kandidat iz Ljubljane), podučit. v Terbovljah, g. Ivan Nedeljko (uč. kand.) zač. učitelj v Hočah, g. Drag. Pezdevšek, zač. učitelj v Slivnici pri Mariboru, g. Žolgar, podučitelj v Slivnici pri Mariboru (ne v sv. Jurju); g. Večaj, zač. učitelj pri sv. Antonu pri Rajhenburgu, g. J. Klenovšek (iz celovšk. uč.) podučitelj v spodnji Pulskavi. Gospodična Moró, zač. učiteljica v Sevnici. G. Lopan, nadučitelj, g. Kregar, učitelj in g. Levrer, podučitelj na novi šoli v Celji za okolico.

Na Kranjskem: G. Andrej Šest, potr. uč. kandidat, z. učitelj v Ra-dečah, g. J. Berčič je učitelj v Vipavi, gospodična Sorl, učiteljica v Črnomlju. Gospa Julija Moos, učiteljica, gospodična Marija Krašnar, nadučiteljica, gospodična Ernestina Kern in Friderika Koršek, podučiteljici na novi mestni dekliški šoli v Ljubljani.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.